

σχεδία, Ἰων. **-ίη, ἤ, 1.** σχεδία, κατασκευασμένο πρόχειρα πλοiάριο (πρβλ. [σχέδιος](#) II), σε Ομήρ. Οδ., Θουκ.· γενικά, βάρκα, πλοiό, σε Ευρ., Θεόκρ. **2.** πλωτή γέφυρα που αποτελείται από σχεδιές ή πλοiα, λέγεται για τη γέφυρα του Ξέρξη στον Ελλήσποντο, σε Ηρόδ., Αισχύλ.

σχεδιάζω, μέλ. *-άσω* (*σχέδιος*), κάνω, εκτελώ κάτι πρόχειρα, ανάλογα με το τι απαιτούν οι περιστάσεις, αυτοσχεδιάζω, σε Πλάτ.

σχεδίνη, Επικ. επίρρ. (από αιτ. θηλ. του *σχέδιος*)· **I.** λέγεται για τόπο, από κοντά, επί τόπου, Λατ. *cominus*, σε Ομήρ. Ἰλ. **II.** λέγεται για χρόνο, αμέσως, ευθύς, γρήγορα, σε Βάβρ.

σχέδιος, -α, -ον (σχεδόν), **I.** λέγεται για τόπο, κοντινός, διπλανός, αυτός που βρίσκεται επιτόπου, αυτός που χρησιμοποιείται ή είναι κατάλληλος για μάχη σώμα με σώμα, σε Αισχύλ. **II.** λέγεται για χρόνο, αιφνίδιος, ξαφνικός, αδόκητος, σε Ανθ.

σχεδόθεν, κυρίως επίρρ., από κοντά, πλησίον, Λατ. *cominus*, σε Όμηρ.· με γεν., σε Ομήρ. Οδ.

σχεδόν, επίρρ. (*σχεῖν*, απαρ. αορ. β' του *έχω*)· **I.** λέγεται για τόπο· **1.** κοντά, πολύ κοντά, πλησιέστατα, Λατ. *cominus*, σε Όμηρ., Ησιόδ.· *σχεδόν οὔτασε*, σε Ομήρ. Ἰλ.· με γεν., *γαίης σχεδόν*, σε Ομήρ. Οδ.· με δοτ., *νήσοι σχεδόν ἀλλήλησι*, σε Ομήρ. Ἰλ. **2.** με ρήμ. κίνησης, *σχεδόν έλθειν, ίέναι*, σε Όμηρ. **II.** μεταφ., λέγεται για συγγενική σχέση, σε Ομήρ. Οδ. **III.** λέγεται για χρόνο, (*θάνατος*) *δή τοι σχεδόν έστιν*, σε Ομήρ. Ἰλ.· *σοι δέ γάμος σχεδόν έστι*, σε Ομήρ. Οδ. **IV.** λέγεται για βαθμό, διαβάθμιση· **1.** σχεδόν, περίπου, *σχεδόν ταυτά*, σε Ηρόδ.· *σχεδόν πάντες*, στον ίδ. κ.λπ. **2.** με ρήμ. ιδίως λεκτικά ή γνωστικά, *σχεδόν έπίσταμαι*, Λατ. *satis scio*, σε Σοφ.· *σχεδόν οἶδα*, σε Ευρ. ***σθέθω**, υποτίθεται ότι είναι ενεστ. ισοδ. του *έχω*, **I. 1.** κρατώ· απαντάται όμως σε τύπους που ανήκουν στον αορ. β' *έσχεθον*, ποιητ. αντί *έσχον*, δηλ. στους τύπους *σθέθεν, σθέθον*, Επικ. αντί *έσχεθεν, έσχεθον*, προστ. *σχεθέτω*, απαρ. *σχεθέμεν*, μτχ. *σχεθών*· κρατώ, σε Όμηρ. **2.** απλώς, έχω, σε Πίνδ., Αισχύλ. **II.** συγκρατώ, αναχαιτίζω, αποκρούω, απωθώ, σε Όμηρ.· *αἷμα έσχεθον*, σταμάτησαν την αιμορραγία, σε Ομήρ. Ἰλ.

σχεῖν, απαρ. αορ. β' του *έχω*.

σχελίσ, -ίδος, ἤ, κατά κανόνα στον πληθ. *σχελίδες*, κομμάτια βοδινού κρέατος από τα πλευρά του σφαγίου, παϊδάκια, χοιρομέρι, σε Αριστοφ.

σθέμεν, σθέμεναι, Επικ. αντί *σχεῖν*, απαρ. αορ. β' του *έχω*.

σχένδυλα, ἤ (σχεῖν), εργαλείο ξυλουργού ή σιδηρουργού, λαβίδα ή τανάλια, σε Ανθ.

σθέο, Επικ. αντί *σχοῦ*, προστ. Μέσ. αορ. β' του *έχω*.

Σχερία, ἤ, ομηρικό νησί των Φαιάκων, πηθ. η Κέρκυρα, σε Ομήρ. Οδ.

σχερός, ό (σχεῖν), απαντάται μόνον στη δοτ. *έν σχερῶ*, συνεχώς, αδιαλείπτως, διαδοχικά, κατά παράταξη, σε Πίνδ.· πρβλ. [έπισχερώ](#).

σθές, προστ. Μέσ. αορ. β' του *έχω*.

σθέσις, -εως, ἤ (σχεῖν), **1.** κατάσταση, συνθήκη, σε Λουκ. **2.** γενικά, φυσική κατάσταση του σώματος, κρίση, ιδιοσυγκρασία, φύση, ποιότητα ενός πράγματος, σε Αισχύλ., Ξεν. κ.λπ.

σχετήριον, τό (σχεῖν), μέσο αναχαιτίσις, θεραπεία, αντίδοτο, *λιμοῦ*, λέγεται για την πείνα, σε Ευρ.

σχετλιάζω, μέλ. *-άσω*, παραπονούμαι για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζω, παραπονούμαι με αγανάκτηση και πικρία, μεμψιμοιρώ, αγανακτώ, δυσανασχετώ, σε Αριστοφ., Ρήτ.

σχετλιασμός, ό, παράπονο που είναι γεμάτο οργή και αγανάκτηση, μεμψιμοιρία, γκρίνια, μουρμούρα, σε Θουκ., Αριστ.

σχέτλιος, -α, (Ιων. **-η**), **-ον**, επίσης **-ος, -ον** (*σχεῖν*)· **I. 1.** λέγεται για πρόσωπα, κυρίως, καρτερικός, ακατάβλητος, αδάμαστος, ανένδοτος, άκαμπτος, αλλά, επίσης, ο άξιος συμπάθειας και οίκτου· *σχέτλιός έσσι*, σε Ομήρ. Ιλ. **2.** με αρνητική σημασία, σκληρός, ανελέητος, άγριος, απάνθρωπος, κτηνώδης, σε Όμηρ.· ομοίως στην Αττ., κακός, μοχθηρός, δόλιος, σε Δημ. κ.λπ.· λέγεται για άγρια θηρία, θηριώδης, άγριος, σε Ηρόδ. **3.** όπως το *τλήμων*, δυστυχής, άθλιος, ελεεινός, οικτρός, σε Αισχύλ., Ευρ.· συχνά υποδηλώνοντας περιφρόνηση, *ώ σχετλιώτατε άνδρῶν*, αθλιώτατε άνθρωπε, σε Ηρόδ.· *ώ σχέτλιε*, σε Σοφ.· με γεν., *ώ σχετλία τῶν πόνων*, δυστυχισμένη εσύ για τις συμφορές σου, σε Ευρ. **II.** λέγεται για πράγματα, *σχέτλιος ύπνος*, αδυσώπητος, ολέθριος, σκληρός ύπνος, λέγεται για τον ύπνο του Οδυσσέα την ώρα που τον εγκατέλειπαν οι σύντροφοί του, σε Ομήρ. Οδ.· *σχέτλια έργα*, απάνθρωπες, σκληρές, ανελέητες πράξεις, στον ίδ.· *σχέτλια παθεῖν*, σε Ευρ. κ.λπ.· *σχέτλια και δεινά*, σε Αριστοφ.· επίσης, *σχέτλια (έστί)*, με αιτ. και απαρ., σε Σοφ. **III.** επίρρ. **-ίως**, σε Ισοκρ.

σχέτο, γ' ενικ. Μέσ. αορ. β' του *έχω*.

σχήμα, -ατος, τό (*σχεῖν*), **1.** όπως το Λατ. *habitus*, σχήμα, μορφή, γεωμετρικό ή στερεομετρικό σώμα, σε Ευρ., Αριστοφ. κ.λπ.· περιφρ., *σχήμα πέτρας* = *πέτρα*, σε Σοφ.· *σχήμα δόμων*, σε Ευρ. **2.** σχήμα, μορφή, εμφάνιση, επιφανινόμενο, τύπος, αντίθ. προς την πραγματικότητα· επιφανειακή αφορμή, πρόσχημα, πρόφαση, σε Θουκ.· *έχει τι σχήμα*, σε Ευρ. **3.** έκφραση, όψη, ύφος, παρουσιαστικό προσώπου, σε Ηρόδ., Σοφ.· στον πληθ., χειρονομίες, σε Ξεν. **4.** σχήμα, μορφή, τρόπος ενός πράγματος· *σχήμα στολής*, τρόπος ενδυμασίας, σε Σοφ.· *σχήμα βίου, μάχης*, σε Ευρ.· απόλ., ενδυμασία, περιβολή, ιματισμός, σε Αριστοφ., Πλάτ. **5.** μορφή, χαρακτήρας, χαρακτηριστική ιδιότητα ενός πράγματος, σε Θουκ.· *βασιλείας σχήμα*, μορφή, γνώρισμα μοναρχίας, σε Αριστ. **6.** χορευτική φιγούρα, τρόπος που χορεύει κάποιος, σε Αριστοφ.· στον πληθ., κινήσεις παντομίμας, ποικίλες χειρονομίες και στάσεις του σώματος, στον ίδ. κ.λπ.

σηματίζω, Αττ. μέλ. **-ιῶ** — Παθ., παρακ. *έσηματίσμαι*, σε Αριστ., βλ. κατωτ. II· αλλά με σημασία Μέσ., βλ. I. 2. **I. 1.** αμτβ., λαμβάνω κάποια συγκεκριμένη μορφή ή σχήμα, ή λαμβάνω μια συγκεκριμένη θέση ή στάση, σε Πλάτ.· απόλ., χειρονομώ, χορεύω εκτελώντας ποικίλες χορευτικές φιγούρες, σε Αριστοφ. — Μέσ., *προστάσεως ήνησηματίζονται*, λέγεται για την πομπώδη εμφάνιση ή έκφραση που λαμβάνουν, σε Πλάτ. **2.** Μέσ., επίσης, συμπεριφέρομαι ή παρουσιάζω τον εαυτό μου με συγκεκριμένο τρόπο, προσποιούμαι ότι είμαι ή κάνω κάτι· *ώσειδῶς έσηματίσται*, έκανε σα να τον γνώριζε, στον ίδ.· με απαρ., *σηματίζονται άμαθεῖς είναι*, προσποιούνται ότι δεν ξέρουν, στον ίδ. **II.** μτβ., δίνω ένα συγκεκριμένο σχήμα, μία συγκεκριμένη μορφή σε κάτι, μορφοποιώ, διαμορφώνω, σχηματοποιώ, σε Πλούτ. — Μέσ., *σηματίζεσθαι κόμην*, χτενίζω με συγκεκριμένο τρόπο τα μαλλιά μου, σε Ευρ. — Παθ., μορφοποιούμαι, διαμορφώνομαι, σχηματίζομαι, σε Αισχύλ.· επίσης, στολίζω, κοσμώ, καλλωπίζω, εξωραίζω, σε Λουκ.· χειρονομώ, κάνω χαρακτηριστικές κινήσεις, σε Ξεν.

σηματίον[α], **τό**, υποκορ. του *σχήμα*· στον πληθ., συγκεκριμένες κινήσεις χορού, χορευτικές φιγούρες, σε Ηρόδ.

σηματισμός, ό, **1.** το να λαμβάνει κάποιος ή κάτι μια συγκεκριμένη μορφή ή σχήμα ή να παρουσιάζεται με ποικίλες εκφράσεις στο πρόσωπό του· τρόπος

συμπεριφοράς, φέρσιμο, σε Πλάτ. **2.** με αρνητική σημασία, επιτηδευμένη υιοθέτηση μιας έκφρασης ή συμπεριφοράς, προσποίηση, υπόκριση, στον ίδ. **σχημάτο-ποιέω**, μέλ. *-ήσω*, σχηματίζω, διαπλάθω, μορφοποιώ, δίνω σε κάτι συγκεκριμένο σχήμα, διαμορφώνω — Παθ., λαμβάνω ένα ορισμένο σχήμα ή μια συγκεκριμένη θέση ή στάση, σε Ξεν.

σχήσω, μέλ. του *έχω*.

σχίδαξ, -ἄκος, ὄ, = *σχίζα*, σε Ανθ.

σχίζα, Ιων. **σχίζη, -ης, ἡ** (*σχίζω*)· **1.** κομμάτι ξύλου που έχει αποσχισθεί, ροκανίδι, πελεκούδι, σκλήθρα, Λατ. *scindula*, σε Ομήρ. Οδ., Αριστοφ.· στον πληθ., ξύλα σχισμένα σε μικρά κομμάτια, καυσόξυλα, σε Όμηρ. **2.** βέλος, σε Ανθ.

σχίζω ($\sqrt{\Sigma\chi\iota\Delta}$), μέλ. *-ίσω [ί]*, αόρ. *α' έσχίσα*· Επικ. *σχίσσα* — Παθ., αόρ. *α' έσχίσθην*, παρακ. *έσχισμαι*· **1.** *σχίζω*, διαιρώ, χωρίζω, διαχωρίζω, κόβω, σε Ησίοδ.· *έσχισε δώδεκα μοίρας*, δηλ. διήρεσε σε δώδεκα μέρη, σε Όμηρ. Ύμν.· *σχίζωκάρα πελέκει*, σε Σοφ. **2.** γενικά, μερίζω, διαχωρίζω, κομματιάζω, διατέμνω· *Νεϊλος μέσσην Αίγυπτον σχίζων*, σε Ηρόδ. — Παθ., *έσχίσθη ὁ ποταμός*, στον ίδ.· *Νεϊλος σχίζεται τριφασίας ὁδοῦς*, διακλαδώνεται σε τρία ρεύματα, τρεις παραποτάμους, στον ίδ.· *σφεων έσχίζοντο αί γνῶμαι*, οι απόψεις τους μοιράζονταν, δίσταντο, στον ίδ.

σχίνο-κέφαλος, -ον (**σχίνος** II), αυτός που το κεφάλι του έχει σχήμα σκυλοκρέμμυδου, δηλ. είναι μακρουλό και ασύμμετρο, επίθ. του Περικλή, σε Πλούτ.

σχίνος, ἡ, I. 1. μαστιχόδεντρο, Λατ. *entiscus*, σε Θεόκρ. **2.** ο καρπός του δέντρου, σε Ηρόδ. **II.** φυτό σκυλοκρέμμυδο ή κρεμμύδι της θάλασσας, = *σκίλλα*, σε Αριστοφ.

σχισθῆναι, απαρ. Παθ. αορ. *α'* του *σχίζω*.

σχίσις, -εως, ἡ (**σχίζω**), σχίσιμο, ενέργεια ή διαδικασία σκισίματος, διαμερισμός, διάσχιση, αποκοπή, διχασμός, διαχωρισμός, διαίρεση, σε Πλάτ.

σχίσμα, -ατος, τό (**σχίζω**), **I.** σχίσιμο, απόσχιση, κόψιμο, σχίσιμο σ' ένα ρούχο, σε Κ.Δ. **II.** διαίρεση, διάσταση απόψεων, διχογνωμία, διχόνοια, σχίσμα, στο ίδ.

σχισμός, ὁ, ενέργεια, πράξη σχισίματος, σκίσιμο, κόψιμο, τομή, σε Αισχύλ.

σχιστός, -ή, -όν (**σχίζω**), αυτός που έχει διαμεριστεί, που έχει καταταμηθεί, μοιρασμένος, διαιρεμένος, διαχωρισμένος, διαιρετός, σε Σοφ., Ευρ.

σχοιάτο αντί *σχοῖντο*, γ' πληθ. Μέσ. αορ. β' του *έχω*.

σχοίην, ευκτ. αορ. β' του *έχω*.

σχοίνινος, -η, -ον (**σχοῖνος**), αυτός που έχει φτιαχτεί, έχει πλεχθεί από σχοινιά (δηλ. από βούρλα), σε Ευρ.

σχοινίον, τό, υποκορ. του *σχοῖνος* II, λεπτό σχοινί, ή απλώς, σχοινί, σε Ηρόδ. κ.λπ.

σχοινίς, -ίδος, ἡ, = *σχοινίον*, σε Θεόκρ.

σχοινισμός, ὁ (**σχοῖνος**), περίφραξη με σχοινιά· στον πληθ., περιφράγματα με σχοινιά, μέτρηση, διανομή γης, σε Ανθ.

σχοινίτις, -ίδος, ἡ (**σχοῖνος**), αυτή που έχει κατασκευαστεί από καλάμια ή από βούρλα, σε Ανθ.

σχοινίων, -ωνος, ὁ, I. είδος πτηνού, πηθ. το *Motacilla salicaria*, το οποίο απαντά σε καλαμώνες, σουσουράδα, σε Αριστ. **II.** εκθηλυσμένη, θηλυπρεπής μελωδία που εκτελείται με αυλό, σε Πλούτ.

σχοινο-βάτης[ἄ], -ου, ὁ (**βαίνω**), αυτός που βαδίζει ή χορεύει πάνω σε τεντωμένο σχοινί, ακροβάτης, *schoenobates* στον Ιουβεν.

σχοῖνος, ὁ, I. 1. εἶδος φυτού με οξεία, μυτερή άκρη, βούρλο, Λατ. *juncus, scirpus*, σε Ηρόδ., Αριστοφ. κ.λπ. **2.** καλάμι, το οποίο οι βάτραχοι μεταχειρίστηκαν ως βέλος ή ακόντιο, σε Βατραχομ., σε Αριστοφ. **II.** τόπος, βάλτος όπου φύονται βούρλα ή δρυμός, συστάδα από βούρλα, σε Ομήρ. Οδ., Πίνδ. **III. 1.** πλέγμα ή σχοινί από βούρλα, και γενικά, σχοινί, σε Χρησμ. παρ' Ηροδ. **2.** περίφραξη κήπου, σε Ανθ. **IV.** μονάδα μέτρησης γης· ο Αιγυπτιακός *σχοῖνος* λέγεται ότι ισοδυναμούσε με δύο περσικούς παρασάγγες ή εξήντα στάδια, σε Ηρόδ.

σχοινο-τενής, -ές (σχοῖνος IV, τείνω), αυτός που έχει εκταθεί, που έχει τεντωθεί όπως το σχοινί με το οποίο μετράει κάποιος εκτάσεις, αυτός που έχει εκταθεί σε ευθεία γραμμή, ευθύς, ίσιος, σε Ηρόδ.· *σχοινοτενές ποιήσασθαι*, σύρω, τραβώ ευθεία γραμμή, στον ίδ.

σχολάζω, μέλ. -άσω (*σχολή*)· **I. 1.** βρίσκομαι σε αργία ή έχω ελεύθερο χρόνο, αναπαύομαι, δεν εκτελώ καμία εργασία, είμαι σε σχόλη, αργώ, απρακτώ, σε Θουκ. κ.λπ.· με απαρ., έχω διαθέσιμο χρόνο, είμαι εύκαιρος να κάνω κάτι, σε Ξεν. **2.** χρονοτριβώ, βραδυπορώ, καθυστερώ, σε Ευρ., Δημ. **II.** *σχολάζω από τινος*, Λατ. *vacare a re*, αναπαύομαι από κάτι, σταματώ, παύω να κάνω κάτι, σε Ξεν. **III. 1.** *σχολάζειν τινί*, Λατ. *vacare rei*, έχω διαθέσιμο χρόνο ή την ευκαιρία για κάτι, αφιερώνω τον χρόνο μου σε κάτι, καταγίνομαι, ασχολούμαι με κάτι, σε Δημ.· *πρός τι*, σε Ξεν. **2.** επίσης, με δοτ. προσ., αφιερώνω τον εαυτό μου, αφοσιώνομαι σε κάτι· *τοῖς φίλοις*, στον ίδ.· ιδίως λέγεται για μαθητές, *σχολάζω τινί*, φοιτώ κοντά σε κάποιον δάσκαλο, είμαι αφοσιωμένος οπαδός του, συχνάζω στις παραδόσεις, στις διαλέξεις του, στον ίδ.· απολ., διδάσκω, παραδίδω μαθήματα, σε Πλούτ. **IV.** λέγεται για θέση, είμαι κενή, δεν κατέχομαι ή δεν έχω καταληφθεί από κάποιον, στον ίδ.

σχολαῖος, -α, -ον (σχολή), αυτός που κάνει κάτι με την ησυχία του, βραδύς, αργός, βραδυκίνητος, νωθρός, αργοκίνητος, ράθυμος, σε Θουκ., Ξεν.· επίρρ. -ως, στον ίδ.· συγκρ. *σχολαίτερα*, σε Ηρόδ.· ή -*αίτερον*, σε Θουκ.· υπερθ. -*αίτατα*, σε Ξεν.

σχολαιότης, -ητος, ή, χρονοτριβή, βραδύτητα, αργοπορία, οκνηρία, ραθυμία, φυγοπονία, τεμπελιά, σε Θουκ.

σχολαστήριον, τό, ο τόπος όπου περνάει κάποιος την ώρα του, όπου κάποιος συχνάζει κατά τον ελεύθερο χρόνο του, δωμάτιο ανάπαυσης, σε Πλούτ.

σχολαστής, -οῦ, ὁ (σχολάζω), **I.** αυτός που περνάει τη ζωή του στη σχόλη, που αναπαύεται διαρκώς, σε Πλούτ. **II.** ως επίθ., αυτός που δεν ασχολείται με τίποτε, που βρίσκεται σε απραξία, άεργος, αδρανής· *βίος*, στον ίδ.

σχολαστικός, -ή, -ὸν (σχολάζω), **I.** αυτός που έχει διάθεση ή κλίση, ροπή προς την ηρεμία, την ησυχία, αυτός που απολαμβάνει την ησυχία και την ανάπαυση, Λατ. *otiosus*, σε Αριστ.· *τὸ σχολαστικόν*, τάση του να μην κάνει κάποιος τίποτε, στον ίδ. **II.** αυτός που αφιερώνει τον ελεύθερο χρόνο του στη μάθηση, λόγιος, πεπαιδευμένος, σε Πλούτ.· με αρνητική σημασία, σοφολογιότατος, αυτός που κομπάζει για την υποτιθέμενη καλλιέργεια και μόρφωσή του, ανόητος, εγγράμματος βλάκας, σε Λουκ.

σχολή, ή, ελεύθερος χρόνος, αργία, απραξία, ανάπαυση, ανάπαυλα, Λατ. *otium*, σε Ηρόδ. κ.λπ.

A. I. 1. *σχολήν ἄγειν* και *ἔχειν*, αναπαύομαι, είμαι εύκαιρος, είμαι σε απραξία, αργώ, σε Ευρ., κ.λπ.· *σχολήν ποιεῖσθαι*, βρίσκω τον εύθετο χρόνο, την ευκαιρία, σε Ξεν.· *σχολήν λαβεῖν*, σε Ευρ.· *σχολή (έστι) μοι*, έχω τον καιρό, την ευκαιρία να πράξω κάτι, σε Αριστοφ. κ.λπ.· με πρόθ., *ἐπὶ σχολῆς*, σε εύθετο χρόνο, στην κατάλληλη ευκαιρία, σε Ευρ.· *κατὰ σχολήν*, στον ίδ. **2.** με

γεν., ησυχία, ανάπαυλα, ανάπαυση από κάτι· *σχολή κακοῦ*, σε Σοφ.· ομοίως, *σχολή από τινος*, σε Πλάτ. **3.** αδράνεια, αργία, απραξία, οκνηρία, σε Ευρ. **II. 1.** αυτό στο οποίο αφιερώνει κάποιος τον ελεύθερο χρόνο του, ιδίως εμβριθής μελέτη, διάλεξη, διδασκαλία, σε Πλάτ. κ.λπ. **2.** τόπος όπου παραδίδονταν τα μαθήματα, σχολή, σχολείο, διδασκαλείο, σπουδαστήριο, σε Αριστ. κ.λπ. **B.** δοτ. *σχολή* ως επίρρ., **1.** αργά, αγάλι-αγάλι, με άνεση, με ηρεμία, όπως το *σχολαίως*, σε Σοφ., Θουκ. κ.λπ. **2.** σπανίως, μόλις και μετά βίας, δύσκολα, καθόλου, σε καμία περίπτωση, σε Σοφ. κ.λπ.· *σχολή γε*, στον ιδ.· συχνά τίθεται ως απόδοση υποθετικού λόγου για να συνοδεύσει επιχείρημα με ισχυρότερη σημασία· *εἰ αὐται μὴ ἀκριβεῖς εἰσι, σχολή αἱ ἄλλαι*, εάν αυτές δεν είναι ακριβείς, πολύ περισσότερο δεν μπορούν (να είναι ακριβείς) οι υπόλοιπες, σε Πλάτ.

σχόλιον, τό (σχολή II), σύντομη ερμηνευτική σημείωση, σχόλιο, ερμηνεία, εξήγηση, Λατ. scholium, σε Λουκ.

σχόμενος, μτχ. Μέσ. αορ. α' του ἔχω· προστ. *σχοῦ*.

σχῶ, υποτ. αορ. β' του ἔχω· α' πληθ. **σχῶμεν**· μτχ. **σχών**.

σῶ, βλ. **σάω**, **σῆθω**.

σῶζω (σῶς), παρακ. *σέσωκα* — Μέσ., μέλ. *σώσομαι*, αορ. α' *ἔσωσάμην* — Παθ., μέλ. *σωθήσομαι*, αορ. α' *ἔσώθην*, παρακ. *σέσωμαι*, γ' ενικ. *σέσωσται* και *σέσωται*· επιπλέον αυτών των τύπων, έχουμε· **I. 1.** (από τύπο *σῶω*), υποτ. *σῶης*, -η, -οσι, **2.** (από τύπο *σαῶω*) γ' ενικ. *σαοῖ*, γ' πληθ. *σαοῦσι*· προστ. *σάω* ή *σάου*· γ' ενικ. παρατ. *σάω*· μέλ. *σαῶσω*, αορ. α' *ἔσάωσα* — Παθ., απαρ. αορ. α' *σαωθήναι*, προστ. *σαωθήτω*, Επικ. γ' πληθ. *ἔσάωθεν*· Μέσ. μέλ. *σῶσσομαι*, **3.** (από συνηρ. ενεστ. *σῶω*), μτχ. *σῶοντες*, Ιων. παρατ. *σῶεσκον*.

II. διαφυλάσσω, γλιτώνω, διατηρώ· **1.** λέγεται για πρόσωπα, διασώζω από τον θάνατο, κρατώ κάποιον στη ζωή, διαφυλάσσω, σε Όμηρ., Αττ. **2.** λέγεται για πράγματα, διασφαλίζω, διαφυλάσσω, διατηρώ κάτι ασφαλές, σε Όμηρ. — Μέσ., διατηρώ ή διαφυλάσσω για τον εαυτό μου, σε Σοφ. κ.λπ. **3.** φυλάσσω, τηρώ, εφαρμόζω τους νόμους κ.λπ., σε Τραγ. — Παθ., σε Θουκ. **4.** συγκρατώ, διατηρώ στη μνήμη μου, θυμάμαι, σε Ευρ., Πλάτ.· ομοίως στη Μέσ., σε Σοφ., Πλάτ. **III. 1.** με τη σημασία της κίνησης προς τόπο, φέρνω κάποιον σῶω σε...· *τὸν δ' ἔσάωσεν ἐς ποταμοῦ προχοάς*, σε Ομήρ. Οδ.· *σῶζω τινὰ πρὸς ἠπειρον*, σε Αισχύλ.· Παθ., εξέρχομαι, βγαίνω σῶος, καταφεύγω σ' έναν τόπο και διασώζομαι· *ἐς οἶκον*, σε Ηρόδ.· *ἐπὶ θάλατταν*, σε Ξεν. **2.** φέρνω κάποιον πίσω σῶω, τον διασώζω, τον λυτρώνω, τον γλιτώνω από τον κίνδυνο· *ἐκ πολέμου*, σε Ομήρ. Ιλ.· *ἐκ θανάτοιο*, σε Ομήρ. Οδ.· *ἀπὸ στρατείας*, σε Αισχύλ.· με γεν., *ἐχθρῶν σῶσαι χθόνα*, διασώζω, διαφυλάσσω τη χώρα από τους εχθρούς, σε Σοφ. — Παθ., *σωθήναι κακῶν*, σε Ευρ. **3.** με απαρ., *αἶ σε σῶζουσιν θανεῖν*, αυτές που σε έσωσαν, σε φύλαξαν, σε γλίτωσαν από το να πεθάνεις (δηλ. από τον θάνατο), στον ιδ. **4.** ἀπόλ., *τὰ σῶσοντα*, αυτά τα οποία πιθανόν θα σώσουν, λυτρωτικά, απαλλακτικά, σε Δημ.

σωκέω, **1.** μόνον στον ενεστ., έχω δύναμη ή ισχύ, σε Αισχύλ. **2.** με απαρ., είμαι ικανός, είμαι σε θέση ή στην κατάσταση να πράξω κάτι, δύναμαι, μπορώ, σε Σοφ.

Σῶκος, ὁ, σωστικός, σωτήριος, επίθ. που λέγεται για τον Ερμή, σε Ομήρ. Ιλ. **Σωκράτῆς**, μέλ. -ήσω, κάνω ό,τι και ο Σωκράτης, ενεργώ όπως ο Σωκράτης, μιμούμαι τον Σωκράτη, σε Αριστοφ.

Σω-κράτης[ᾶ], ὁ (σῶς, κράτος), ο Αθηναίος φιλόσοφος Σωκράτης· γεν. *Σωκράτους*, αιτ. *Σωκράτην*, σε Ξεν.· επίσης όμως (όπως αν επρόκειτο για ουσ. γ' κλίσης) *Σωκράτη*, σε Αριστοφ., Πλάτ.

Σωκρατίδιον, τό, υποκορ. του *Σωκράτη*, Σωκρατάκη! σε Αριστοφ.

Σωκράτικος, -ή, -όν, αυτός που ανήκει ή αναφέρεται στον Σωκράτη, σε Αριστ. κ.λπ.· *οί Σωκρατικοί*, οπαδοί της φιλοσοφίας του Σωκράτη, φιλόσοφοι της σχολής του Σωκράτη, σε Λουκ.· επίρρ. -κῶς, με τον τρόπο του Σωκράτη, το more Socratico, του Κικ.

σωλήν, -ήνος, ό, σωλήνας, δίοδος, αγωγός, οχετός, αυλάκι, σε Ηρόδ.

σῶμα, -ατος, τό (αμφίβ. προέλ.)· **I. 1.** ανθρώπινο σώμα· στον Όμηρ. σημαίνει πάντοτε νεκρό σώμα, πτώμα, σορός ανθρώπου, λείψανο, ενώ το ζωντανό σώμα ονομάζεται *δέμας*. **2.** ζωντανό σώμα, σε Ησίοδ., Ηρόδ., Αττ.· *τὸ σῶμα σῶζειν* ή *σῶζεσθαι*, σώζω τη ζωή μου, σε Δημ., Θουκ.· *ἔχειν τὸ σῶμα κακῶς, ὡς βέλτιστα*, πάσχω ως προς το σώμα, είμαι σε άριστη σωματική κατάσταση, σε Ξεν. **3.** σώμα, αντίθ. προς την ψυχή (*ψυχή*), σε Πλάτ. κ.λπ.· *τὰ τοῦ σώματος ἔργα*, σωματικοί μόχθοι, σε Ξεν.· *τὰ εἰς τὸ σῶμα τιμήματα*, σωματικές ποινές, τιμωρίες, σε Αισχίν. **II.** περιφρ., *άνθρώπου σῶμα* = *άνθρωπος*, σε Ηρόδ.· ιδίως στους Τραγ., *σῶμα θηρὸς* = *ό θήρ*, σε Σοφ. κ.λπ.· συχνά, λέγεται για δούλους, *σώματα αἰχμάλωτα*, σε Δημ. κ.λπ. **III.** γενικά, σώμα, κάθε υλική ή σωματική ουσία ή υπόσταση, πράγμα, σε Πλάτ. κ.λπ. **IV.** το όλο σώμα ή το σύνολο κάποιου πράγματος· *ὑπόσῶματι γῆς*, σε Αισχύλ.· *τὸ σῶμα τῆς πίστεως*, το σώμα της απόδειξης, δηλ. αποδείξεις, επιχειρήματα, σε Αριστ.

σωμ-ασκέω, μέλ. -ήσω, γυμνάζω, εξασκώ το σώμα, γυμνάζομαι στην πάλη, σε Ξεν.· μεταφ., *σωμασκέω τὸν πόλεμον*, εξασκούμε στον πόλεμο, δηλ. προπαρασκευάζομαι, προετοιμάζομαι για πόλεμο, σε Πλούτ.

σωμασκία, ή, σωματική άσκηση, εκγύμναση σώματος, ιδίως εξάσκηση στα αθλήματα, σε Ξεν. κ.λπ.

σωμᾶτικός, -ή, -όν (σῶμα)· **1.** αυτός που ανήκει ή αρμόζει στο σώμα, αντίθ. προς το *ψυχικός*, Λατ. corporeus, σε Αριστ.· επίρρ. -κῶς, σε Κ.Δ. **2.**

σωματικός, δηλ. υλικός, αντίθ. προς το *άσώματος*, σε Αριστ.

σωμᾶτιον[ᾶ], τό, υποκορ. του *σῶμα*, μικρό ή ευτελές σώμα, κορμάκι, σε Ισοκρ.

σωμᾶτο-ειδής, -ές (εἶδος), σωματικός ως προς τη φύση του, υλικός, σε Πλάτ.

σωμᾶτο-ποιέω, μέλ. -ήσω, **I.** μεταποιώ σε σώμα, κάνω κάτι να γίνει σώμα, οργανώνω, διευθετώ, σε Πολύβ. **II.** παρέχω σωματική δύναμη, ενδυναμώνω, αναζωογονώ, στον ίδ.

σωμᾶτο-φθορέω (φθειρώ), καταστρέφω το σώμα, σε Αισχύλ.

σωμᾶτο-φυλάκιον, τό (φυλακή), τόπος όπου φυλάσσεται νεκρό σώμα ανθρώπου, τάφος, σε Λουκ.

σῶν, Αττ. αιτ. ενικ. αντί *σῶον*.

σωπάω, Δωρ. και ποιητ. αντί *σιωπάω*.

σώρακος, ό (σωρός), καλάθι ή δοχείο, σε Βάβρ.

σωρείτης, -ου, ό (σωρός), αρσ. επίθ., αυτός που έχει επισωρευθεί, συσσωρευμένος, συναγμένος· *ό σωρείτης (συλλογισμός)*, Λατ. sorites, σωρός συλλογισμών, όπου το συμπέρασμα του προηγούμενου, αποτελεί την υπόθεση, δηλ. την ηγουμένη ή μείζονα πρόταση του επομένου, σε Λουκ.

σώρευμα, -ατος, τό, σωρός, σωρεία, πληθώρα, σε Ξεν.

σωρεύω, μέλ. -εύσω (*σωρός*)· **I.** στοιβάζω πολλά πράγματα το ένα επάνω στο άλλο, επισωρεύω, Λατ. coacervare, σε Αριστ., Κ.Δ. **II.** καλύπτω κάτι με κάτι άλλο σε σωρούς, με δοτ., σε Ανθ.

σωρηδόν, επίρρ., κατά σωρούς, σε σωρό, σε Ανθ.

σωρός, ό (σορός)· **1.** σωρός, Λατ. acervus, σε Ησίοδ. κ.λπ. **2.** γενικά, σωρός, σωρεία, πληθώρα, μεγάλη ποσότητα ενός πράγματος, σε Αριστοφ.

σῶς, ὁ, ἡ, απαντά μόνον στην ονομ. *σῶς*, αιτ. *σῶν*, πληθ. *σῶς*· ουδ. *σᾶ*· ο Ιων. τύπος *σόος* χρησιμοποιείται από τον Όμηρο σε όλες τις πτώσεις εκτός από την ονομ. ενικ., όπου για μετρικούς λόγους γίνεται χρήση του *σῶς*· ο τύπος *σῶος* χρησιμοποιείται από τους Αττ. συγγραφείς μόνο στον πληθ. *σῶοι*, *σῶαι*, *σῶα*· προερχόμενο κατευθείαν από τη ρίζα *σάος*, απαντά στον συγκρ. *σᾶώτερος*, βλ. λήμμα **σᾶος**· κύρια σημασία, **I.** σώος και ασφαλής, ακέραιος, ζωντανός και γερός, αυτός που βρίσκεται σε καλή κατάσταση, Λατ. *salvus*, σε Όμηρ., Ηρόδ., Θουκ. **II. 1.** λέγεται για πράγματα, ακέραιος, γερός, αυτός που δεν έχει υποστεί βλάβη ή ζημιά, σε Όμηρ. **2.** λέγεται για γεγονότα, σίγουρος, ασφαλής, βέβαιος, επιβεβαιωμένος· *νῦν σῶς αἰπὺς ὄλεθρος*, σε Ομήρ. Ιλ.

σωσί-πολις[ι], -ιδος, ὁ, ἡ, αυτός που σώζει την πόλη, σωτήρας πόλης, σε Αριστοφ.

σωστέον, ρημ. επίθ. του *σῶζω*, πρέπει κάποιος να σώσει κάτι ή κάποιον, σε Ευρ.

σῶστρα, τά (σῶζω), 1. ανταμοιβή που προσφέρεται για τη διάσωση της ζωής κάποιου, ευχαριστήρια προσφορά (ή θυσία) για τη σωτηρία ή την απαλλαγή από κίνδυνο· *σῶστρα τοῦ παιδὸς θύειν*, σε Ηρόδ.· *σῶστρα τίνειν*, σε Λουκ. **2.** ανταμοιβή που προσφέρεται σε κάποιον επειδή οδήγησε πίσω στον ιδιοκτήτη τους αγελαία ζῶα που είχαν χαθεί ή δούλους που είχαν δραπετεύσει, σε Ηρόδ., Ξεν.

σώτειρα, ἡ, 1. θηλ. του *σωτήρ*, σε Ηρόδ., Ευρ. κ.λπ. **2.** συχνά ως επίθ. που αποδίδεται σε προστάτιδες θεές (πρβλ. *Juno Sospita*), σε Πίνδ., Αριστοφ.

σωτήρ, -ῆρος, ὁ, κλητ. *σῶτερ* (*σῶζω*)· **I. 1.** αυτός που σώζει, που απαλλάσσει, που λυτρώνει, που διατηρεί και διαφυλάσσει, σωτήρας, λυτρωτής, με γεν. υποκειμενική, *τῆς Ἑλλάδος*, αυτός που σώζει την Ελλάδα, σε Ηρόδ.· επίσης, με γεν. αντικειμενική, *σωτήρνώσου, κακῶν*, αυτός που διαφυλάσσει, που διασώζει από την ασθένεια, τις συμφορές, σε Σοφ., Ευρ. **2.** επίθ., που λέγεται για θεούς-προστάτες, ιδίως για τον Δία· *Ζεὺς Σωτήρ*, σε Πίνδ., Τραγ.· σε αυτόν ήταν αφιερωμένο το τρίτο ποτήρι κρασιού που χυνόταν κατά τις σπονδές, *τρίτον Σωτήρι σπένδειν*, σε Πίνδ. κ.λπ.· το να πίνει κάποιος από αυτό το ποτήρι θεωρείτο σύμβολο καλής τύχης, και έτσι η τρίτη φορά που γίνεται κάτι θεωρείται αίσιο και ευοίωνο γεγονός, απ' όπου και η παροιμία, *τὸ τρίτον τῶ σωτήρι*, η τρίτη (δηλ. η τυχερή) φορά, σε Πλάτ.· λέγεται επίσης και για άλλους θεούς, όπως για τους Απόλλωνα και Ερμή, σε Αισχύλ.· ομοίως για θηλυκές θεότητες, *Τύχη σωτήρ* αντί *σώτειρα*, στον ίδ. **3.** στην Κ.Δ., Ιησούς Χριστός, Σωτήρας. **II.** στους ποιητές, ως επίθ., αυτός που σώζει, που διαφυλάσσει, προστάτης, σε Αισχύλ.· με θηλ. ουσ., *σωτήρες τιμαί*, αρμοδιότητα ή προνόμιο κάποιου να σώζει, λέγεται για τους Δίσκουρους, σε Ευρ.

σωτηρία, Ιων. -ίη, ἡ, I. 1. σωτηρία, λύτρωση, λυτρωμός, απαλλαγή, διαφύλαξη, εξασφάλιση, Λατ. *salus*, σε Ηρόδ., Αττ.· *σωτηρίαν τινὶ διδόναι*, φέρειν, σε Ευρ.· *σωτηρίαν ἔχειν*, σε Σοφ. κ.λπ. **2.** μέσο ή τρόπος σωτηρίας, σε Αισχύλ., Ευρ. κ.λπ. **3.** ασφαλής και ευτυχισμένη επιστροφή, επάνοδος, *ἡ ἐς τὴν πατρίδα σωτηρία*, σε Θουκ.· *ἡ οἴκαδε σωτηρία*, σε Δημ.· επίσης, *νόστιμος σωτηρία*, σε Αισχύλ. **II. 1.** λέγεται για πράγματα, το να διατηρεί ή να έχει διατηρήσει κάποιος κάτι, το να διαφυλάσσει κάποιος κάτι, διατήρηση ή διαφύλαξη· *τινός, κάποιου πράγματος*, σε Ηρόδ., Αισχύλ. κ.λπ. **2.** ασφάλεια, εγγύηση για ασφάλεια· *σωτηρία ἔστω τινός*, ας υπάρξει εγγύηση για την ασφαλή φύλαξη ενός πράγματος, παρά Δημ.· *σωτηρίαί τῆς πολιτείας*, τρόποι

για τη διαφύλαξη του πολιτεύματος, σε Αριστ. **3.** ασφάλεια, διασφάλιση, εξασφάλιση, σε Θουκ.

σωτήριος, -ον (σωτήρ),· I. 1. αυτός που σώζει, που λυτρώνει, που απελευθερώνει, που απαλλάσσει, σωστικός, λυτρωτικός, σε Θουκ., Πλάτ. κ.λπ.· *ἐλπίσπέρματος σωτηρίου*, ελπίδα για το σπέρμα που πρόκειται να διασώσει, να διαφυλάξει ή να διατηρήσει το γένος, σε Αισχύλ.· με δοτ., αυτός που φέρνει την ασφάλεια ή τη σωτηρία, τη λύτρωση σε κάποιον, στον ίδ., Eur.· συγκρ. *-ιώτερος, -α, -ον*, αυτός που έχει περισσότερες πιθανότητες να φέρει τη σωτηρία, σε Ξεν. **2.** λέγεται για πρόσωπα, σχεδόν όπως το *σωτήρ*, σε Σοφ., Eur. **II.** ως ουσ., **1.** *σωτήρια, τά*, όπως το *σωτηρία, ή*, διάσωση, λύτρωση, απαλλαγή, ασφάλεια, σε Αισχύλ., Σοφ.· ομοίως στον ενικ., *πόλεως σωτηρία*, σε Αισχύλ. **2.** *σωτήρια* (ενν. *ιέρά*), *τά*, ευχαριστήρια θυσία που προσφέρεται για τη διάσωση κάποιου, σε Ξεν.

σωφρονέω, μέλ. *-ήσω (σώφρων)*· **1.** έχω σώες τις φρένες, είμαι λογικός, φρόνιμος, γνωστικός, σε Ηρόδ. **2.** είμαι μετριοπαθής, συνετός, φρόνιμος, δείχνω αυτοκυριαρχία, σε Αισχύλ., Αριστοφ. κ.λπ.· *σωφρονέω, περι τούς θεούς*, σε Ξεν. **3.** συνέρχομαι, έρχομαι στα λογικά μου, βάζω μυαλό, ανακτώ την αυτοκυριαρχία μου, σε Ηρόδ. κ.λπ. **4.** Παθ., *τὰ σεσωφρονημένα μοι*, αυτά που έχω πράξει με σύνεση, με σωφροσύνη, σε Αισχίν.

σωφρόνημα, τό, πράξη σωφροσύνης, σε Ξεν.

σωφρονητέον, ρημ. επίθ., αυτό που πρέπει να είναι συνετό, σε Λουκ.

σωφρονητικός, -ή, -όν, = *σωφρονικός*, σε Ξεν.

σωφρονίζω, Αττ. μέλ. *-ιῶ (σώφρων)*· **1.** κάνω κάποιον σώφρονα, τον κάνω να έλθει στα λογικά του, να φρονιμευθεί, να συνετισθεί, παιδεύω, τιμωρώ, σε Eur., Ξεν. κ.λπ. — Παθ., τιμωρούμαι, κολάζομαι, γίνομαι φρόνιμος, έρχομαι στα συγκαλά μου, σε Θουκ. κ.λπ. **2.** λέγεται για πάθη, ορθώνω, μετριάζω, σε Ξεν.· ομοίως, *σωφρονίζω άμπνοάς*, αναπνέω με λιγότερη σφοδρότητα, σε Eur.· *ές εὐτέλειαν σωφρονίζω*, περιορίζω, περικόπτω δαπάνες, σε Θουκ.

σωφρονικός, -ή, -όν (σώφρων), αυτός που είναι σώφρων από τη φύση του, μετριοπαθής, φρόνιμος, νηφάλιος, σε Ξεν. κ.λπ.· επίρρ. *-κῶς*, σε Αριστοφ.

σωφρονιστήρ, -ῆρος, ὁ, = *σωφρονιστής*, σε Πλάτ.

σωφρονιστής, -οῦ, ὁ (σωφρονίζω), αυτός που κάνει κάποιον σώφρονα, που συνετίζει κάποιον, τιμωρός, αυτός που επιβάλλει κολασμό ή τιμωρία σε κάποιον, προκειμένου να τον σωφρονίσει, σε Θουκ., Πλάτ. κ.λπ.

σωφροσύνη, Δωρ. *-ύνα*, Επικ. **σῶφροσύνη, ή, 1.** το να έχει κάποιος σώα και υγιή τη διάνοιά του, μετριοπάθεια, σύνεση, φρονιμάδα, κοσμιότητα, σε Ομήρ. Οδ., Θέογν., Αττ. **2.** μετριοπάθεια ως προς τις σαρκικές επιθυμίες, εγκράτεια, αυτοκυριαρχία, σύνεση, αγνότητα, νηφαλιότητα, Lat. *temperantia, modestia*, σε Αριστοφ., Πλάτ. κ.λπ.

σώφρων, Επικ. **σῶφρων, -ονος, ὁ, ή· ουδ. σῶφρον (σῶς, φρήν), I. 1.** αυτός που έχει σώες τις φρένες, που έχει υγιείς τις διανοητικές και πνευματικές του λειτουργίες, Lat. *sanae mentis*· απ' όπου, συνετός, λογικός, διακριτικός, φρόνιμος, σε Όμηρ., Ηρόδ., Ξεν. **2.** λέγεται για πράγματα, *σώφρονα εἶπεῖν*, σε Eur.· *ἄλλο τι σωφρονέστερον γινώσκειν*, σε Θουκ.· *σῶφρόν ἐστι*, με απαρ., στον ίδ. **II. 1.** αυτός που έχει υπό έλεγχο τις σαρκικές του επιθυμίες, εγκρατής, μετριοπαθής, αγνός, νηφάλιος, σε Τραγ., Πλάτ. κ.λπ.· ομοίως, *σώφρων γνώμη*, σε Αισχύλ.· *σώφρων άριστοκρατία*, σε Θουκ. **2.** *τὸ σῶφρον = σωφροσύνη*, σε Eur., Θουκ. κ.λπ. **III.** επίρρ. *-όνως*, σε Ηρόδ.· συγκρ. *σωφρονέστερον*, σε Θουκ.· ομοίως, *ἐπὶ τὸ σωφρονέστερον*, σε Ηρόδ.· *ἀλλά -εστέρως*, σε Eur.· υπερθ. *-έστατα*, σε Ισοκρ.

σώχω, Ιων. αντί ψάχω, τρίβω· πρβλ. κατα-σώχω.

σώω, Επικ. αντί σώζω.